

BARA ETT STARKARE NÄRINGS LIV KAN HJÄLPA SVERIGE

CHEFEKONOM
BETTINA KASHEFI
VET VAD SOM KRÄVS

Ålder: 59 år.

Familj: Make Gunnar Wieslander, tvillingarna William och Sophie, 19 år och två vuxna bonusbarn Oscar och Caroline.

Bor: Stocksund, Stockholm.

Bakgrund: Samhällsvetarexamen Uppsala. Har bland annat arbetat på finansdepartementet, dessutom varit analytiker hos Industriförbundet och OECD i Paris samt statssekreterare hos två moderata ministrar. Därefter chefekonom på Sveriges kommuner och landsting, SKL. Chefekonom på Svenskt Näringsliv från den 1 september 2016.

Sverige står inför många utmaningar det närmaste årtiondet, och utan ett framgångsrikt näringsliv blir det en omöjlig uppgift att lösa. Bettina Kashefi förklarar varför.

Text: Mats Lundström Foto: Magnus Liam Karlsson

Bettina Kashefis rum på våning sex i Svenskt Näringslivs hus på Storgatan i Stockholm är inte större än någon annans i den långa korridoren av arbetsrum. Trots den enkla interiören representerar den här platsen ett av Sveriges viktigaste särintressen.

Något hårddraget är det den här organisationens medlemmar som landets välstånd bygger på. Men kännedomen om detta är det lite si och så med, menar Svenskt Näringslivs chefekonom.

Bettina Kashefi (BK): Förståelsen finns inte i den omfattning jag skulle önska. Vi som arbetar med samhällsfrågor har därför ett viktigt jobb framför oss. Vi måste lyckas förklara att det är näringslivet som skapar resurserna som möjliggör för politikerna att kunna leverera vård, skola och

omsorg. Men ibland saknas det även en förståelse i delar av näringslivet för att de offentliga tjänsterna är viktiga för näringslivets möjligheter att verka. Den bristande insikten beror förmodligen på hur de offentliga tjänsterna utförs. För är det något som behövs så är det effektivisering av den offentliga servicen. Därför är jag glad över att man för tillfället har lämnat vinstförbudet för välfärdsföretag därhän, men vi har ännu inte sett mycket från politiken om hur vi ska få ut så mycket välfärd som möjligt ur varje skattekrona. **Christian Ekström (CE):** Risken är att man från politiskt håll fortsätter att lova mer och mer av en lika stor eller krympande kaka. Men det är bara med tillväxt skapad genom ett starkt företagande som vi kommer att ha råd med de växande kostnaderna, bland annat beroende på den demografiska utvecklingen. I synnerhet som konjunkturen nu tycks vika nedåt.

BK: Bilden hos alla prognosmakare är att vi har passerat toppen av högkonjunkturen och att tillväxttakten avtar. Men det har sällan varit så svårt att göra prognoser som nu med globalt handelskrig, Brexit där Storbritannien är vår femte största exportmarknad, samt osäkerhet om konjunkturen i EU. Visst är det bekymmersamt, men vi ser ännu inga tecken på en allvarlig recession.

CE: Apropå den förhållandevis låga tillväxten. Kan det stämma som en del menar att tillväxttakten egentligen är starkare än vad som syns på grund av den snabba teknikutvecklingen? Är den tillsynes låga tillväxten det nya normala?

BK: Det vågar jag inte säga, men en svagare tillväxt syns i hela världen. Det gäller även produktivitetens utvecklingen, det vill säga att vi blir bättre på att göra saker. Men det kan bero på att våra metoder för att mäta tillväxt och produktivitet inte är anpassade för den snabba digitalisering som vi nu upplever.

CE: Samtidigt har vi i Sverige reella utmaningar. BNP per capita utvecklas ju oerhört svagt.

BK: Vi har haft en starkare BNP-tillväxt än många andra europeiska länder, men den är driven av befolkningsutvecklingen. Tittar vi däremot på det viktigare måttet BNP per capita ligger vi väsentligt under snittet. Jag tycker att regeringen har slagit sig för bröstet för mycket över BNP-tillväxten utan att beakta att det beror på att vi blivit fler. Samtidigt kan det konstateras att de som har arbete har haft en bra utveckling de senaste åren, men klyftan har växt mellan dem som arbetar och dem som inte gör det.

Sverige har tagit emot otroligt många nyanlända i förhållande till befolkningens mängd vilket har gett oss ett av de största sysselsättningsgapen i Europa. Det skapar spänningar och ett hårt tryck på de offentliga finanserna genom att många konsumerar offentliga tjänster samtidigt som det inte finns former för att integrera dem på den svenska arbetsmarknaden.

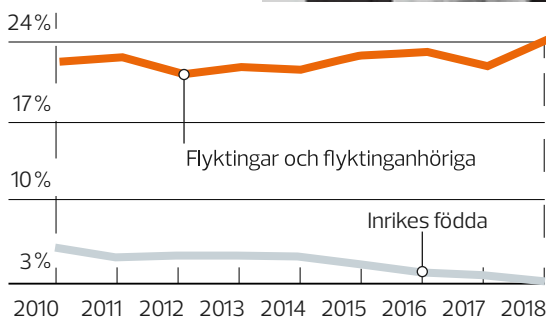
CE: De flesta vill trots allt helst komma i arbete, men de får inte möjligheten. Risken är att vi får en etniskt präglad underklass vilket kan skapa stora problem.

BK: I Sverige är gymnasieutbildning minsta godtagbara utbildning för att över huvud taget komma ifråga för ett jobb. Utifrån den strukturen har vi också formerat en lönebildning mellan parterna. Får vi då en situation där det inte är ovanligt med individer som har mindre än nio års grundskola så är det klart att vi prisar ut dem. Samtidigt som vi har över 350 000 arbetslösa skriker många företag efter arbetskraft. Exempelvis har 91 procent av företagen i plåt- och ventilationsbranschen svårt eller mycket svårt att hitta personal.

Många företag anser att försäkringskassan och arbetsförmedlingen brister i hjälpen för sjukskrivna att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Bettina Kashefi efterlyser bättre samverkan med det offentliga: "Sannolikheten att komma tillbaka efter tre månaders sjukskrivning faller dramatiskt. Boven i dramat är de orimligt långa väntetiderna i sjukvården."

"Värnskatten ska ju bort, men vi vågar inte hoppas på det förrän det är klart."

Arbetslöshet 20-64 år

Det är mycket stora skillnader i sysselsättning mellan inrikes födda och immigranter på grund av låg den låga utbildningsgraden.

Vi säger bestämt nej till EU-skatt.

Arbetsmarknaden
värnar insiders på be-
kostnad av outsiders.
Genom att slopa sjuk-
löneansvaret skulle fler
företag våga anställa,
menar Bettina Kashefi.

CE: Vad kan näringslivet göra för att bidra till en lösning?

BK: Ett försök är de av parterna framförhandlade etableringsanställningarna, men dessa är ännu inte klara eftersom de måste processas med EU för att de inte ska betraktas som statsstöd. Oavsett det så är de inte tillräckligt. Man måste jobba på många fronter, exempelvis reformeringen av arbetsförmedlingen eller ytterligare utvidgning av Rut som visat sig vara en integrationsmotor inte minst för utrikesfödda kvinnor. Etableringsprocessen behöver också skärpas till. Det är inte rimligt att tvingas bo på en förläggning i flera år innan man ens får börja med SFI (svenska för invandrare. Reds anm.) eller någon yrkesutbildning.

CE: Hur ser ni på januariöverenskommelsen?

BK: Värnskatten ska ju bort, vilket är bra, men vi vågar inte hoppas på det förrän det är klart. Mycket av det som finns i 73-punktprogrammet är vettigt, men stora delar av programmet är skrivet på ett sådant sätt att man kan läsa in olika saker beroende på utgångspunkt. Vad menas till exempel med formuleringar som en modern arbetsrätt, en bred skattereform eller att klyftorna ska minska?

CE: Behöver Sverige en skattereform?

BK: Också det är en definitionsfråga, men det tycks finnas konsensus kring att skatten på arbete bör sänkas för att stävja de höga marginaleffekterna som skatterna på arbete får i Sverige. Även om värnskatten avskaffas är skatterna väsentligt högre än i OECD. På vissa håll pratas det om att en skattereform bör innehålla ett återinförande av olika förmögenhetsskatter. Men dessa drev ut många fina företag ur Sverige på 1970-talet.

CE: Jag är förstas för att man ska sänka marginalskafterna, men risken är att vi löser ett problem men får ett nytt om man i stället höjer kapitalskatter grundat på att de är låga i förhållande till de högsta marginalskafterna på arbete. Då förstår man inte företagande och hur drivkrafterna i samhället funkar. Därutöver pratas det även om fastighetskatt.

BK: Det är fel fokus i debatten. Det som egentligen behövs är en utgiftsreform, det vill säga att begränsa statens utgifter så att vi kan skapa ett utrymme för att sänka skatterna.

CE: Hur ser ni på att EU vill beskatta på överstatlig nivå?

BK: Det säger vi bestämt nej till. En överstatlig skattenivå innebär ett sluttande plan då det ökar risken för att näringslivet i EU blir utkonkurrerat av både öst och väst. ■